

Algılamada Sapmalar Ölçeğinin Türkçe Uyarlamasının Geçerlilik ve Güvenilirliği

Validity and Reliability of the Turkish Version of the Perceptual Aberration Scale in University Students

Erguvan Tuğba ÖZEL KIZIL, Meram CAN SAKA, İpek GÖNÜLLÜ*, Müge ARTAR**, Bora BASKAK, M. Kazım YAZICI***, Füsun ÇUHADAROĞLU****, Özden PALAOĞLU*****, E. Cem ATBAŞOĞLU

Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi, Psikiyatri Anabilim Dalı, Nöropsikiyatri Araştırma Ünitesi, Ankara

*Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi, Tıp Eğitim Anabilim Dalı, Ankara

**Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi, Ankara

***Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi, Psikiyatri Anabilim Dalı, Ankara

****Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi, Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı, Ankara

*****Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi, Tıbbi Farmakoloji Anabilim Dalı, Ankara, Türkiye

ÖZET

Amaç: Psikoza yatkınlığın klinik bir göstergesi olarak kabul edilen şizotipinin önemli boyutlarından biri algılamada sapmalardır. Bu çalışmada, tıp fakültesi öğrencilerinde Algılamada Sapmalar Ölçeği'nin Türkçe uyarlamasının geçerlilik ve güvenilirliğinin araştırılması amaçlanmıştır.

Yöntemler: Algılamada Sapmalar Ölçeği iç tutarlılığı değerlendirmek üzere toplam 222 üniversite öğrencisine uygulanmıştır. Test-tekrar test güvenilirliği için ölçek 105 öğrenciye üç hafta sonra tekrar verilmiştir. İç tutarlılık için Cronbach alfa katsayısı, test-tekrar test güvenilirliği için iki ölçüm arasındaki korelasyon değeri hesaplanmıştır. Ölçeğin benzer ölçek geçerliliğini değerlendirmek amacıyla 128 öğrenciye Büyüsel Düşünce Ölçeği uygulanmıştır.

Bulgular: Algılamada Sapmalar Ölçeği'nin iç tutarlılığı Cronbach alfa katsayısı=0.90, test-tekrar test güvenilirliği $r=0.60$ olarak bulunmuştur. Büyüsel Düşünce Ölçeği ile Algılamada Sapmalar Ölçeği arasında anlamlı pozitif korelasyon saptanmıştır.

Tartışma: Algılamada Sapmalar Ölçeği'nin Türkçe uyarlaması, üniversite öğrencilerinde şizotipinin önemli boyutlarından biri olan algılamada sapmaları değerlendirmeye yarayan güvenilir bir araçtır. İleride yapılacak çalışmalarda toplumu yansıtan örneklerde çalışılması ve ölçeğin yordayıcı geçerliğinin araştırılması gereklidir. (Nöropsikiyatri Arşivi 2009; 46 Özel Sayı: 49-53)

Anahtar kelimeler: Şizotipi, algılamada sapmalar, şizotipal kişilik bozukluğu, geçerlilik, güvenilirlik

ABSTRACT

Objective: Perceptual aberration is an important dimension of schizotypy which has been considered as a clinical determinant of psychosis proneness. The present study aimed to explore the validity and the reliability of the Turkish version of the Perceptual Aberration Scale.

Methods: Internal consistency of the Perceptual Aberration Scale was studied in 222 university students and for test-retest reliability, the scale was readministered to 105 students. Convergent validity of the scale was measured by the Magical Ideation Scale in 128 students.

Results: The internal consistency of the scale was Cronbach's $\alpha=0.90$ and the test-retest reliability was $r=0.59$. The convergent validity of the scale was established by a significant correlation between the scores of the Magical Ideation Scale and the Perceptual Aberration Scale.

Discussion: The Turkish version of the Perceptual Aberration Scale is a reliable instrument, which can be used to quantify the important dimension of schizotypy in university students. The scale should be validated in community-based samples and also the predictive validity of the scale should be investigated. (Archives of Neuropsychiatry 2009; 46 Supplement: 49-53)

Key words: Schizotypy, perceptual aberrations, schizotypal personality disorder, validity, reliability

Giriş

Şizotipi kavramı ilk kez Meehl tarafından tanımlanmıştır. Meehl, şizofreniye genetik yatkınlığın olduğu durumları "şizotaksi" olarak adlandırmış, şizotaksik bireylerde şizotipal özellikler bulunabileceğini ve çeşitli zorlanmalarla karşılaştıkları takdirde bu bireylerin bazılarında şizofreni gelişebileceğini öne sürmüştür. Bu modele göre şizotipi zorlanma-yatkınlık mo-

deli içinde tanımlanan kalıtılabilir yatkınlığın klinik bir göstergesi olup, anhedoni, ambivalans, formel düşünce bozukluğu ve sosyal ilişkilerde kısıtlılık/sosyal fobi ile ilişkili bir durumdur. Şizofreni spektrumunda yer aldığı ve şizofreninin daha selim bir biçimi olduğu düşünülen şizotipinin şizofreni hastalarının akrabalarında normal popülasyona göre daha sık görüldüğü ve bu kişilerdeki bazı nörobilişsel bozukluklarla ilişkili olduğu çalışmalarla gösterilmiştir (1-4).

Yazışma Adresi/Address for Correspondence: Dr. Meram Can Saka, Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Cebeci Hastanesi, Psikiyatri Anabilim Dalı, Nöropsikiyatri Birimi, Cebeci, Ankara, Türkiye E-posta: meram.can.saka@medicine.ankara.edu.tr

© Nöropsikiyatri Arşivi Dergisi, Galenos Yayıncılık tarafından basılmıştır. Her hakkı saklıdır. / © Archives of Neuropsychiatry, Published by Galenos Publishing. All rights reserved.

Çok boyutlu bir kavram olan şizotipi için en çok kabul gören boyutlar şizofrenidekine benzer biçimde, pozitif ve negatif şizotipi boyutlarıdır. Bu konuyu araştıran çalışmaların çoğunda algıda sapmalar, büyüsel düşünce ile birlikte pozitif şizotipi boyutunda yer alırken, fiziksel-sosyal anhedoni ve içedönüklük ise negatif şizotipi boyutunda yer almıştır (5).

Şizotipi, şizofreninin ya da genel olarak psikozun patofizyolojisinin anlaşılmasına yönelik yapılan epidemiyolojik araştırmalar ve bu hastaların sağlıklı akrabalarında yapılan çalışmalarda ele alınmıştır (6-9). Psikometrik olarak psikoz riski bulunan toplum örneklemelerinde şizotipal özellikler üzerinden psikoz patofizyolojisinin araştırılması ilaç, hastaneye yatma, kronik hastalık ve belirtilerin etkilerini dışarıda bırakarak endofenotiplerin araştırılmasını kolaylaştırdığı için tercih edilmektedir (5). Bu bağlamda, sıklıkla Meehl'in şizotipi tanımı doğrultusunda geliştirilen ve şizotipinin farklı boyutlarını değerlendirmeye yarayan kendini değerlendirme ölçekleri kullanılmıştır. En sık kullanılan ölçekler arasında Wisconsin Şizotipi Ölçekleri (Büyüsel Düşünce Ölçeği, Fiziksel Anhedoni Ölçeği, Sosyal Anhedoni Ölçeği, Algılamada Sapmalar Ölçeği ve Dürtüsel Uyumsuzluk Ölçeği) ile Şizotipal Kişilik Ölçeği sayılabilir (9-13). Wisconsin Şizotipi Ölçekleri Chapman'lar tarafından geliştirilen ve şizotipinin farklı boyutlarını ayrı ayrı değerlendiren ölçeklerdir (10-13). Şizotipal Kişilik Ölçeği ise şizotipinin farklı boyutlarını aynı ölçekte değerlendirmeye yarayan bir araçtır (14). Chapman ve arkadaşları yaptıkları 10 yıllık izlem çalışmasında bu ölçeklerden Algılamada Sapmalar Ölçeği ve Büyüsel Düşünce Ölçeği'nden yüksek puan alan kişilerin kontrollere göre daha yüksek oranda psikotik bozukluklara yakalandıkları göstermiştir (15). Önceki çalışmalardan elde edilen bulgular Algılamada Sapmalar Ölçeği'nin şizotipinin önemli bir özelliğini değerlendirmeye yarayan, geçerli bir ölçek olduğunu desteklemektedir. Algılamada Sapmalar Ölçeği'nden yüksek puan alan bireylerin daha fazla iletişim bozukluğu, düşünce bozukluğu gibi belirtiler sergiledikleri, Wisconsin Kart Eşleme Testi performanslarının düşük olduğu, anormal göz hareketleri bulunduğunu, anormal trombosit monoamin oksidaz aktiviteleri olduğu saptanmıştır (16-19). Ayrıca, Algılamada Sapmalar Ölçeği'nden yüksek puan alan, psikotik olmayan hastaların akrabalarında da yaşam boyu şizofreni gelişme riski daha yüksek bulunmuştur (20). Kendler ve Hewitt yaptıkları ikiz çalışmasında da esas olarak algılamada sapmaları içeren pozitif boyutun kalıtıldığını göstermişlerdir (21). Bu yönleriyle algılamadaki sapmalar, diğerleriyle karşılaştırıldığında şizotipinin daha güçlü bir özelliği gibi görünmektedir.

Büyüsel Düşünce Ölçeği ile Şizotipal Kişilik Ölçeği'nin Türkçe uyarlamalarının geçerlilik ve güvenilirlik çalışmaları yapılmış ve bu ölçeklerin üniversite öğrencilerinde kullanımının güvenilir olduğu gösterilmiştir (22,23). Bu çalışmada şizotipinin pozitif boyutlarından biri olarak kabul edilen algılamada sapmaların şiddetini ölçen Algılamada Sapmalar Ölçeği'nin Türkçe uyarlamasının psikometrik özelliklerinin klinik olmayan bir örnekleme araştırılması amaçlanmıştır.

Yöntemler

Örneklem

Çalışmanın örneklemini Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi 2. sınıf öğrencilerinden oluşmaktadır. Çalışma hakkında bilgilendirilip katılmayı kabul eden öğrenciler, ölçeği tek başlarına Tıp Eğitimi

Anabilim Dalı Mesleksel Beceri Laboratuvarı'nda doldurmuşlardır. Katılan öğrencilere fazladan ders puanı verilmemiş, herhangi bir ücret ödenmemiştir. Ölçeği eksiksiz olarak doldurmuş olan 222 deneğin yaş ortalaması 19.9±1.07 olup, 100'ü (%45) kadın, 122'si (%55) erkektir. Kadınların yaş ortalaması 19.8±1.1, erkeklerin yaş ortalaması 20.1±1'dir; aralarında anlamlı fark bulunmamaktadır ($t=1.79$, $p=0.07$).

Benzer ölçek geçerliği için 56'si (%43.8) kadın, 72'si (%56.2) erkek, 128 öğrenciye (toplam örneklemin %57.7'si) Algılamada Sapmalar Ölçeği ile birlikte Büyüsel Düşünce Ölçeği uygulanmıştır. Bu öğrencilerin yaş ortalaması 19.9'dur. Sıra etkisini engellemek amacıyla örneklemin yarısına öncelikle Algılamada Sapmalar Ölçeği, diğer yarısına ise öncelikle Büyüsel Düşünce Ölçeği uygulanmıştır.

Test-tekrar test güvenilirliği için, 47'si (%45) kadın, 58'i (%55) erkek, 105 öğrenciye (toplam örneklemin %47'si) ölçek 3 hafta sonra tekrar uygulanmıştır. Bu öğrencilerin yaş ortalaması 20.06±1.2 olup, erkeklerin 20.1±1.2, kadınların ise 20±1.3'tür. Test-tekrar test örnekleminde de kadınlar ve erkekler arasında yaş açısından fark saptanmamıştır ($t=0.42$, $p=0.68$). Ayrıca, büyük örneklem ile tekrar test örnekleminde cinsiyet ve yaş bakımından anlamlı farklılık bulunmamıştır (sırasıyla $Ki\ kare=0.007$, $p=0.94$; $t=-0.49$, $p=0.62$).

İç tutarlılık için Cronbach alfa katsayısı hesaplanmış, düzeltilmiş madde-toplam korelasyonlarına bakılmıştır.

Gereçler

Algılamada Sapmalar Ölçeği: Chapman ve ark. tarafından geliştirilen, doğru-yanlış biçiminde puanlanan, toplam 35 madde içeren bir kendini değerlendirme ölçeğidir. Algılamada beden imgesi ile ilgili (28 madde) ve diğer (7 madde) sapmaların şiddetini değerlendirmeye yarar (12). Büyüsel Düşünce Ölçeği gibi şizotipinin pozitif boyutunu değerlendirir (5).

Ölçeğin İngilizce'den Türkçe'ye çevirisi iki yazar (MKY, FÇ) tarafından yapılmış, geri çevirisi ise anadili İngilizce olan bir uzman tarafından yapılmıştır. Ölçeğin Türkçe çevirisi orijinaline paralellik gösterdiğinden çeviri üzerinde değişiklik yapılmamıştır. Algılamada sapmalar Ölçeği'nin Türkçe uyarlaması Ek bölümünde verilmiştir.

Büyüsel Düşünce Ölçeği: Eckblad ve Chapman tarafından geliştirilen ve şizotipinin başka bir boyutu olan büyüsel düşünceyi değerlendiren ölçeğin Türkçe uyarlaması Atbaşoğlu ve ark. tarafından yapılmıştır (10,22). Ölçek doğru-yanlış olarak işaretlenen toplam 30 maddeden oluşur ve 0-30 arasında puanlar alabilir. Büyüsel Düşünce Ölçeği'nin orijinal makalesinde Algılamada Sapmalar Ölçeği ile pozitif korelasyon gösterdiği saptanmıştır (10).

İstatistiksel Analiz

Güvenilirlik ölçütleri olarak iç tutarlılık ve test-tekrar test güvenilirliği kullanılmıştır. İç tutarlılık için Cronbach alfa katsayısı hesaplanmış ve madde test korelasyonlarına bakılmıştır. Şizotipal özelliklerin cinsiyetten etkilenen özellikler olduğu bilindiği için ortalamalar her iki cinsiyet için ayrı ayrı verilmiştir. Algılamada Sapmalar Ölçeği ve Büyüsel Düşünce Ölçeği puanları normal dağılıma uyduğu için parametrik testler kullanılmıştır. Test-tekrar test güvenilirliği ve benzer ölçek geçerliği için Pearson korelasyon katsayısı hesaplanmış, cinsiyetler arasında ölçek ortalamaları açısından fark olup olmadığına bağımsız örneklem t testi kullanılarak bakılmıştır. Tüm istatistikler STATA paket programı ile yapılmıştır.

Bulgular

Çalışmaya katılan öğrencilerin (n=222) Algılamada Sapmalar Ölçeği toplam puanı ortalaması 6.9 olup (SS=5.8, aralık:0-28), erkeklerde 6.8 (SS=6.08, aralık:0-28), kadınlarda ise 7.1 (SS=5.5, aralık:0-21) olarak saptanmıştır. Ölçeğin toplam puanları açısından cinsiyetler arasında fark bulunmamıştır (t=0.34, p=0.73). Tekrar test puanlarının ortalamaları ise 105 öğrencide 7.5 (SS=6.4, aralık:0-27) olup, erkeklerde 7.5 (n=58, SS=6.3, aralık:0-27), kadınlarda 7.5 (n=47, SS=5.9, aralık:0-22) olarak bulunmuştur. Algılamada Sapmalar Ölçeği'nin benzer geçerliğinin değerlendirilmesi için 128 öğrenciye ek olarak Büyüsel Düşünce Ölçeği

de uygulanmıştır; Büyüsel Düşünce Ölçeği puanlarının ortalaması 8.7±4.6'dır.

Geçerlilik Analizi

Algılamada Sapmalar Ölçeği ile Büyüsel Düşünce Ölçeği puanları arasında pozitif korelasyon olduğu saptanmıştır (r=0.27, p=0.0019).

Güvenilirlik Analizi

Tüm örneklem için ölçeğin test-tekrar test puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı pozitif korelasyon saptanmıştır (r=0.59, p<0.001).

Tablo 1'de ölçek maddelerinin düzeltilmiş madde-toplam korelasyonları ile Cronbach alfa değerleri toplam örneklem için ve kadın-erkek için ayrı olarak verilmiştir.

Tablo 1. Algılamada Sapmalar Ölçeği'nin cinsiyetlere göre iç tutarlılık değerleri

Madde	Erkek		Kadın		Toplam	
	Madde-toplam korelasyonu	α	Madde-toplam korelasyonu	α	Madde-toplam korelasyonu	α
1	0.54	0.90	0.45	0.88	0.49	0.89
2	0.60	0.90	0.40	0.88	0.52	0.89
3	0.48	0.91	0.34	0.88	0.42	0.90
4	0.41	0.91	0.49	0.88	0.45	0.90
5	0.47	0.91	0.37	0.88	0.43	0.90
6	0.62	0.90	0.22	0.88	0.46	0.90
7	0.37	0.91	0.28	0.88	0.33	0.90
8	0.51	0.91	0.29	0.88	0.42	0.90
9	0.42	0.91	0.17	0.88	0.32	0.90
10	0.41	0.91	0.39	0.88	0.39	0.90
11*	0.28	0.91	0.18	0.89	0.24	0.90
12*	0.45	0.91	0.43	0.88	0.44	0.90
13	0.54	0.91	0.39	0.88	0.48	0.89
14	0.53	0.91	0.59	0.88	0.56	0.89
15	0.38	0.91	0.34	0.88	0.36	0.90
16	0.42	0.91	0.29	0.88	0.36	0.90
17	0.49	0.91	0.38	0.88	0.45	0.90
18	0.39	0.91	0.35	0.88	0.37	0.90
19	0.38	0.91	0.54	0.88	0.45	0.90
20*	0.44	0.91	0.33	0.88	0.39	0.90
21	0.57	0.91	0.31	0.88	0.46	0.90
22	0.38	0.91	0.42	0.88	0.39	0.90
23	0.48	0.91	0.21	0.88	0.37	0.90
24	0.44	0.91	0.47	0.88	0.45	0.90
25	0.68	0.90	0.46	0.88	0.59	0.89
26	0.60	0.90	0.47	0.88	0.55	0.89
27*	0.27	0.91	0.51	0.88	0.37	0.90
28	0.51	0.91	0.29	0.88	0.42	0.90
29	0.52	0.91	0.64	0.88	0.57	0.90
30	0.42	0.91	0.54	0.88	0.47	0.89
31	0.25	0.91	0.56	0.88	0.37	0.90
32	0.49	0.91	0.54	0.88	0.50	0.89
33	0.46	0.91	0.31	0.88	0.39	0.90
34	0.42	0.91	0.28	0.88	0.36	0.90
35	0.36	0.91	0.44	0.88	0.39	0.90
Toplam		0.91		0.88		0.90

*Ters puanlanan maddeler

Tartışma

Algılamada Sapmalar Ölçeği, şizotipinin çok önemli bir boyutunu değerlendiren, klinik olmayan örneklerde uygulandığında geçerliliği ve güvenilirliği yüksek bir araçtır. Bu çalışmada, klinik olmayan bir örnekte Algılamada Sapmalar Ölçeği'nin Türkçe uyarlamasının iç tutarlılığının yüksek, test-tekrar test güvenilirliğinin ise yeterli düzeyde olduğu ve benzer ölçek geçerliliği bulunduğu saptanmıştır. Ölçeğin orijinal formu ile yapılan çalışmalarda Cronbach alfa değerlerinin 0.84-0.94 arasında, test-tekrar test korelasyonlarının ise $r=0.71-0.75$ arasında değiştiği izlenmektedir (24-27). Ayrıca, Algılamada Sapmalar Ölçeği ile şizotipinin başka bir boyutunu değerlendiren Büyüsel Düşünce Ölçeği arasında pozitif ilişki olduğu birçok kez gösterilmiştir (4,5). Özetle, çalışmadan elde edilen bulgular ölçeğin orijinal formunun kullanıldığı önceki çalışmalarla uyumludur.

Önceki çalışmaların bazılarında kadınların pozitif şizotipi ölçeklerinden daha yüksek puanlar aldıkları gösterilmiş olmasına rağmen, bu çalışmada kadın ve erkeklerin Algılamada Sapmalar Ölçeği toplam puanları benzer bulunmuştur. Miettunen ve Jääskeläinen'in yaptıkları 44 çalışmayı içeren meta-analizde de, yalnızca sosyal anhedoninin erkeklerde daha şiddetli olduğu, büyüsel düşünce ya da algılamada sapmaların cinsiyete göre değişmediği bulgulanmıştır. Ancak, meta-analizde öğrenci olmayan (daha yaşlı) örneklemelerin alındığı az sayıdaki çalışma dikkate alındığında, kadınların Algılamada Sapmalar Ölçeği'nden erkekler göre daha yüksek puan aldıkları saptanmıştır. Çalışmaların örneklem sayılarının düşük olması nedeniyle elde edilen bu sonucun güvenilir olmadığı üzerinde durulmuştur (29).

Son 20 yılda psikozun erken dönemde tanısı ve tedavisi konusunda yapılan çalışmalara ağırlık verilmiştir. Genç nüfusu, yüksek göç oranları ve farklı sosyokültürel yapıya sahip olması bakı-

EK1. Algılamada Sapmalar Ölçeği

Aşağıdaki ifadeler size uyuyorsa "evet"i uymuyorsa "hayır"ı işaretleyiniz. Doğru ya da yanlış cevap yoktur. Kendinize uygun olanı seçiniz.

1) Bazen yakınımdeki bir nesneyle bütünleştiğim hissine kapıldığım olmuştur.	evet - hayır
2) Bazen bir kolum veya bacağım vücudumdan ayrılmış hissine kapılmışımdır.	evet - hayır
3) Varolduğumu hissetmek için bazen kendime dokunmak gereğini duyarım.	evet - hayır
4) Bazen vücudumun bir bölümü olduğundan daha büyükmüş hissine kapılmışımdır.	evet - hayır
5) Zaman zaman bedenimin gerçekten bana ait olup olmadığını merak ettiğim olmuştur.	evet - hayır
6) Arasına vücudumun bazı parçaları bana ölmüş veya gerçek değilmiş gibi gelir.	evet - hayır
7) Bazen vücudumun bir parçası çürüyormuş biçiminde gelip geçici bir düşünceye kapıldığım olur.	evet - hayır
8) Arasına bedenimin sanki var olmadığını hissetmişimdir.	evet - hayır
9) Bazen, vücudumu çevremdeki diğer nesnelere ayırdedemediğimi hissetmişimdir.	evet - hayır
10) Bazen, vücudum eriyip çevreye karışıyor gibi hissettiğim olmuştur.	evet - hayır
11) Geçici bir süre için kollarımın ve bacaklarımın büyüdüğü hissini hiç olmadı.	evet - hayır
12) Bedenimin sınırları benim için her zaman nettir.	evet - hayır
13) Bir kolumun veya bacağımın bana sanki garip bir şekil almış gibi geldiğini hatırlıyorum.	evet - hayır
14) Bazen vücudumun anormal olduğunu hissetmişimdir.	evet - hayır
15) Bazen vücudumun içten içe çürüdüğü hissine kapıldığım olmuştur.	evet - hayır
16) Geçici olarak, dokunduğum şeylerin vücuduma yapışıp kaldığını hissettiğim olmuştur.	evet - hayır
17) Arasına vücudum sanki başka bir vücudun görünümünü almış gibi gelir.	evet - hayır
18) Bazen çevremdeki herşey bir yana yatıyormuş gibi hissederim.	evet - hayır
19) Bazen bildiğimiz renkler bana aşırı parlak görünür (ilaç almadığım halde).	evet - hayır
20) Hiçbir zaman, ellerimin veya ayaklarımın vücudumdan uzak olduklarını hissetmedim.	evet - hayır
21) Kimi zaman, vücudumun bazı kısımları artık bana ait değilmiş gibi hissettiğim oldu.	evet - hayır
22) Dışındaki bir şeyi vücudumun bir parçası gibi hissettiğim olmuştur.	evet - hayır
23) Vücudumun bir başkasının vücuduyla bir ve aynı olduğunu hissettiğim olmuştur.	evet - hayır
24) Arasına, aynaya baktığımda yüzüm her zamankinden daha farklı görünür.	evet - hayır
25) Başım, kollarım veya bacaklarım sanki benim değilmiş gibi hissettiğim olmuştur.	evet - hayır
26) Bazen masa veya sandalye gibi eşyalara baktığımda bana tuhaf görünürler.	evet - hayır
27) Geçici de olsa, kollarımın veya bacaklarımın her zamankinden daha uzun olduğu hissine hiç kapılmadım.	evet - hayır
28) Bazen, vücudumun bazı kısımlarının aynı kişiye ait olmadıklarını hissettiğim olmuştur.	evet - hayır
29) Vücudumun şeklinin bozulduğunu hissettiğim anlar olmuştur.	evet - hayır
30) Bazen vücudumun bir kısmı bana olduğundan daha ufak gibi gelir.	evet - hayır
31) Bazen kulaklarım o kadar hassas olur ki, her zamanki sesler beni rahatsız etmeye başlar.	evet - hayır
32) Bazen iyi tanıdığım insanlar bana yabancı gibi görünmeye başlarlar.	evet - hayır
33) Bazen bedenimin gerçekten benim kendi bedenim olup olmadığı konusunda karışıklık yaşıyorum.	evet - hayır
34) Evdeki lambaların ışıklarının gözlerimi rahatsız edecek kadar parlak görüldüğü sık olmuştur.	evet - hayır
35) Bazen günlerce görüntü ve sesleri algılamamın çok arttığı ve bunu durduramadığım olmuştur.	evet - hayır

mından Türkiye’de bu konuda yapılacak çalışmaların alanyazına ciddi katkıları olacağı düşünülmektedir (30). Algılamada Sapmalar Ölçeği’nden yüksek puan alan bireylerde izlemde psikotik bozuklukların daha fazla görüldüğü ve bu bireylerin daha fazla psikotik deneyimler yaşadığı, dolayısıyla yalnızca şizofreni için değil, psikoz açısından riskli olan bireyleri doğru olarak saptayabildiği gösterilmiştir (4,15,28). Hem bu özelliği, hem de kullanım kolaylığı açısından Algılamada Sapmalar Ölçeği’nin Türkçe versiyonu özellikle psikozun genetik/nörobijolojik bileşenlerinin araştırıldığı geniş örneklemlerle çalışmalarda şizotipinin diğer boyutlarını değerlendiren ölçekler ile birlikte kullanılabilir geçerli ve güvenilir bir araçtır. Her ne kadar diğer Wisconsin Şizotipi Ölçekleri ile ilişkili olsa da Algılamada Sapmalar Ölçeği’nin, şizotipiye tek başına değerlendirmeye yetebilecek nitelikte olmayabileceği bildirilmiştir (31).

Çalışmanın tıp öğrencileri gibi bilişsel düzeyi yüksek bir örnekleme yürütülmüş olması nedeniyle normal popülasyonu yansıtmayabileceği düşünülebilir. Bu nedenle bu çalışmadan elde edilen sonuçların norm olarak kabul edilmemesi ve ileride yapılacak çalışmalarda eğitim düzeyi ve/veya IQ düzeyi ile ölçek puanları arasındaki ilişkinin araştırılması önerilmektedir. Ek olarak, ölçeğin yordama geçerliğinin klinik değerlendirmelerin yapıldığı çalışmalar ve şizotipinin başka bileşenlerinin araştırıldığı çalışmalarda desteklenmesi gereklidir.

Teşekkür

Thomas Kwapil’e Algılamada Sapmalar Ölçeği’nin orijinal araştırmasındaki verileri paylaştığı için teşekkür ederiz.

Kaynaklar

1. Meehl PE. Schizotaxia, schizotypy, schizophrenia. Am Psychol 1962; 17:827-38. [Abstract] / [PDF]
2. Meehl PE. Toward an integrated theory of schizotaxia, schizotypy, and schizophrenia. J Pers Disord 1990; 4:1-99. [PDF]
3. Baskak B. Şizotipal Kişilik Bozukluğu. Türkiye Klinikleri J Int Med Sci 2007; 3:30-4. [Abstract]
4. Lenzenweger MF. Psychometric high-risk paradigm, perceptual aberrations, and schizotypy: an update. Schizophr Bull 1994; 20:121-35. [Abstract] / [PDF]
5. Vollema MG, van den Bosch RJ. The multidimensionality of schizotypy. Schizophr Bull 1995; 21:19-31. [Abstract] / [PDF]
6. Blanchard JJ, Collins LM, Aghevli M et al. Social Anhedonia and Schizotypy in a Community Sample: The Maryland Longitudinal Study of Schizotypy. Schizophr Bull 2009 (baskıda).
7. Lenzenweger MF, O’Driscoll GA. Smooth pursuit eye movement and schizotypy in the community. J Abnorm Psychol 2006; 115:779-86. [Abstract] / [PDF]
8. Tsuang MT, Stone WS, Faraone SV. The genetics of schizophrenia. Curr Psychiatry Rep 1999; 1:20-4. [Abstract] / [Full Text] / [PDF]
9. Nuechterlein KH, Asarnow RF, Subotnik KL et al. The structure of schizotypy: relationships between neurocognitive and personality disorder features in relatives of schizophrenic patients in the UCLA Family Study. Schizophr Res 2002; 54:121-30. [Abstract] / [PDF]
10. Eckblad ML, Chapman LJ. Magical ideation as an indicator of schizotypy. J Consult Clin Psychol 1983; 51:215-25. [Abstract]
11. Chapman LJ, Chapman JP, Raulin ML. Scales for physical and social anhedonia. J Abnorm Psychol 1976; 85:374-82. [Abstract]
12. Chapman LJ, Chapman JP, Raulin ML. Body image aberration in schizophrenia. J Abnorm Psychol 1978; 87:399-407. [Abstract]
13. Chapman LJ, Chapman JP, Numbers JS et al. Impulsive nonconformity as a trait contributing to the prediction of psychotic-like and schizotypal symptoms. J Nerv Ment Dis 1984; 172:681-91. [Abstract]
14. Raine A. The SPQ: A scale for the assessment of schizotypal personality based on DSM-III-R criteria. Schizophr Bull 1991; 17:555-64. [Abstract]
15. Chapman LJ, Chapman JP, Kwapil TR et al. Putatively psychosis-prone subjects 10 years later. J Abnorm Psychol 1994; 103:171-83. [Abstract] / [PDF]
16. Miller EN, Chapman LJ. Continued word association in hypothetically psychosis-prone college students. J Abnorm Psychol 1983; 92:468-78. [PDF]
17. Simons RF, Katkin W. Smooth pursuit eye movements in subjects reporting physical anhedonia and perceptual aberrations. Psychiatry Res 1985; 14:275-89. [Abstract]
18. Yehuda R, Edell WS, Meyer JS. Platelet MAO activity and psychosis proneness in college students. Psychiatry Res 1987; 20:129-42. [Abstract] / [PDF]
19. Lenzenweger MF, Korfine L. Perceptual aberrations, schizotypy, and the Wisconsin Card Sorting Test. Schizophr Bull 1994; 20:345-57. [Abstract] / [PDF]
20. Lenzenweger MF, Loranger AW. Detection of familial schizophrenia using a psychometric measure of schizotypy. Arch Gen Psychiatry 1989; 46:902-7. [Abstract]
21. Kendler KS, Hewitt J. The structure of self-report schizotypy in twins. J Personality Dis 1992; 6:1-17. [Abstract]
22. Atbaşoğlu EC, Kalaycıoğlu C, Nalçacı E. Bilişsel Düşünce Ölçeği’nin Türkçe Formunun Geçerlik ve Güvenilirliği. Türk Psikiyatri Derg 2003; 14:31-41. [Abstract] / [Full Text] / [PDF]
23. Şener A, Bora E, Tekin I ve ark. Şizotipal Kişilik Ölçeğinin Üniversite Öğrencilerindeki Geçerlik ve Güvenilirliği. Klinik Psikofarmakoloji Bülteni 2006; 16:84-92. [Abstract] / [PDF]
24. Kwapil TR, Barrantes-Vidal N, Silvia PJ. The dimensional structure of the Wisconsin Schizotypy Scales: factor identification and construct validity. Schizophr Bull. 2008; 34:444-57. [Abstract] / [PDF]
25. Chapman LJ, Edell WS, Chapman JP. Physical anhedonia, perceptual aberration, and psychosis proneness. Schizophr Bull 1980; 6:639-53. [Abstract] / [PDF]
26. Chapman LJ, Chapman JP, Miller HE. Reliabilities and intercorrelations of eight measures of proneness to psychosis. J Consult Clin Psychol 1982; 50:187-95. [Abstract]
27. Muntaner C, Garcia-Sevilla L, Fernandez A et al. Personality dimensions, schizotypal and borderline personality traits and psychosis proneness. Pers Individ Dif 1988; 9:257-68. [Abstract] / [PDF]
28. Gooding DC, Tallent KA, Matts CW. Clinical status of at-risk individuals 5 years later: further validation of the psychometric high-risk strategy. J Abnorm Psychol 2005; 114:170-5. [Abstract] / [PDF]
29. Miettunen J, Jääskeläinen E. Sex Differences in Wisconsin Schizotypy Scales-A Meta-analysis. Schizophr Bull 2008 (baskıda). [Abstract] / [PDF]
30. Saka MC, Yazıcı K. Early Diagnosis and Intervention in Psychosis: Perspective from Turkey. Clinical Neuropsychiatry 2008; 5:290-4. [PDF]
31. Barnes GW, Rhinewine JP, Docherty NM. Perceptual aberration and schizotypy: a cautionary note. J Neuropsychiatry Clin Neurosci. 2000; 12:98-9. [Abstract] / [Full Text] / [PDF]